

ivn natuur
educatie
Groene Opkikker

IVN – Instituut voor Natuur, Educatie en Duurzaamheid

IVN is een landelijke organisatie met ±180 plaatselijke afdelingen. Het doel van het IVN is de betrokkenheid van mensen bij de natuur en milieu te vergroten, gericht op een duurzame samenleving. Een middel om dit te bereiken is natuur en milieu educatie.

Voor Woerden en omgeving zet een groot aantal vrijwilligers zich daarvoor in door bijvoorbeeld wandelingen en presentaties te organiseren.

Wilt u dit werk steunen, wordt dan donateur voor € 16,00 per kalenderjaar. U ontvangt onze 'Groene Opkikker' 3 maal per jaar. Wilt u meehelpen, staat het lidmaatschap open voor € 20,00 per jaar. U ontvangt onze 'Groene Opkikker' 3 maal per jaar en het landelijk blad van het IVN Mens en Natuur.

Als je jonger bent dan 18 jaar kan je lid worden van de Jeugdgroep. Je betaalt € 12,50 per jaar en ontvangt onze 'Groene Opkikker' 3 maal per jaar.

Voor meer informatie kunt u mailen naar info@ivn-woerden.nl
Voor informatie zie www.ivn-woerden.nl of onze facebookpagina.

Verdere gegevens treft u op de laatste pagina aan.

Colofon

Groene Opkikker

Digitale informatie
Afd. IVN-Woerden en omgeving.

No. 2018 – 1

Redactie

Joke van Aarst-Volkers
Janny Kruitbosch-Vulpen
Wout Nagel

De redactie verandert soms iets in uw tekst, doel: meer leesplezier.

Redactieadres

v. Hogendorpstraat 7
3445 CG Woerden
Tel. 0348 41 57 88

E-mailadres

javolkers66@gmail.com
janny51.kruitbosch@gmail.com
w.nagel@gmail.com

Foto's

Redactie
(tenzij anders vermeld)

www.ivn-woerden.nl

**Kopij vóór
15 april 2018**

3 Redactie

- 3 Nieuwjaar
- 3 Nieuwe leden
- 3 Foto voorblad

4 Bestuur

- 4 Een goed, beter, best Nieuwjaar
- 4 Mededeling

6 Agenda

- 6 Tot en met augustus
- 7 Jeugdnatuurgroep gaat zagen
- 7 Lezing over magisch tuinieren

8 Vogelkijkgroep

- 8 Pier van IJmuiden
- 9 Uitgelicht

12 Jeugdnatuurgroep

- 12 Buitenbanjers/Plus
- 12 t/m 17 September tot en met december

18 InBredius/Landgoed

- 18 Landgoed Bredius zoekt... !
- 18 Tentoonstelling 'Een duurzame Tuin

20 Voor u gelezen

- 20 Hongersnood

20 Van leden en donateurs

- 20 Nacht van de nacht
- 21 Gagelbos
- 23 Natuurwondertje

25 Ik daag u uit

- 25 Tijden veranderen

26 Het jaar van

- 26 De groene glibberzwam
- 27 De huiswaluw

28 NatuurNetNieuws

- 28 Onbeperkt houdbaar
- 28 Bedreigingen voor boomsoorten
- 29 Rivierhout in rivieren

29 Om te onthouden

31 Organisatie

Nieuwjaar

Ook in dit nieuwe jaar weer Groene Opkickers, wij als redactie streven er naar om er drie te maken.

In deze eerste uitgave weer artikelen van leden/donateurs en leuke artikelen uit o.a. NatuurNetNieuws.

Ook de activiteiten van de Buitenbanjers zijn ruim vertegenwoordigd.

Een bijdrage van de Vogelkijkgroep over de pier van IJmuiden is interessant om te lezen.

Tevens zijn er bijdragen van excursies van werkgroep en van leden in de natuur.

Op deze pagina nog een winters plaatje wanneer kunnen we hier nog van genieten? En hoe lang nog in de komende jaren

Nu zijn er al sneeuwkllokjes te zien. Her en der ook al krokussen en blauwe druifjes.

Zie ook onze nieuwe advertenties, we zijn hier als redactie erg blij mee.

De agenda is ook weer opgenomen.

Op 7 februari a.s. komt Wim Paul van de Ploeg met zijn lezing en boek 'Magie van tuinieren' Deze lezing is in het Baken en begint om 20.00 uur. U kunt zijn boek eventueel voor de lezing, aanschaffen/inzien. In de uitgave van de Groene Opkikker 2017-3 vindt u meer over deze lezing.

Vanaf heden gaan wij de nieuwe leden/donateurs vermelden in de Groene Opkikker

Het redactieteam

Nieuwe leden

Mw. R. Wierda, als lid

Simon Oostveen, als jeugdlid

Welkom als (jeugd)lid van IVN Woerden.

Foto voorblad:

Ben Vermeij

Een goed, beter, best Nieuwjaar

Een goed, beter, best Nieuwjaar ... deze overtreffende trap las ik in mijn Whatsapp

Deze mooie uitspraak wens ik u allen toe.

Deze wens slaat zeker ook op de mensen van het IVN bestuur, want je mag nooit met jezelf beginnen, maar ik stak de loef af in januari 2017 met een ziekenhuis opname en een valpartij op mijn hoofd later in het jaar. Wout Nagel, secretaris, volgde mij op de voet en werd in februari geopereerd aan zijn hart, met 5 omleidingen als resultaat. inmiddels is Wout gelukkig goed van hersteld. Toen volgde Astrid Zaal, vertrouwenspersoon, met een valpartij van de fiets en kreeg te horen, dat ze een 'frozen-shoulder' heeft. Helaas voor haar nog met weinig verbetering. Ze hoopt binnenkort geopereerd te worden en dat hopen wij ook voor haar. Henk Veldhuyzen, penningmeester, besloot ook een ziekenhuisopname te nemen met een galaanval, waarvoor hij medicatie kreeg. Ester Goddijn, algemeen bestuurslid, is tot nog toe de meest gezonde van ons. Uiteraard hopen we dat dat ook zo blijft.

Toch hebben we tussen alle nare ziektes door, de IVN draaiende weten te houden.

Dat vind ik bewonderingswaardig.

Zo kijk ik ook naar de natuur, bewonderingswaardig, want wij mensen zijn de natuur. We leven op de golfbeweging van de maan. Daar kunnen we veel uit opmaken, 1^e kwartier, 2^e, 3^e en 4^e.

Bij nieuwe maan beginnen er nieuwe processen.

Daarna verschijnt er een sikkeltje en deze wordt steeds dikker; de processen waar we aan begonnen zijn, nemen dan dus ook toe. Volle maan volgt en dat kan best heftig zijn tot zelfs uitbarstingen.

2 Januari jl. was het volle maan.

Vanaf de aarde kunnen we nu het sikkeltje dunner zien worden en nemen dus ook de processen af om vervolgens weer nieuwe maan te worden.

Weleens zo naar de maan gekeken?

Ik wens u een goed, beter, best 2018.

Heleen Parre

Voorzitter.

Mededeling

Tot mijn spijt moet ik u berichten, dat ik eerder dan verwacht, IVN-Woerden ga verlaten. Als voorzitter ben ik in maart 2017 opnieuw gekozen voor een periode van 3 jaar en het spijt me, dat ik die periode niet af kan maken. Het begon allemaal in maart 2015. Ik werd goed bevonden op de ALV en 3 weken daarna stapte het bestuur op. Daar zat ik dan en er werd me gevraagd, blijf jij wel zitten Heleen? "Ja oké" zei ik, niet wetend waar ik aan begon.

Dus zo 'groen als gras', was ik het enige bestuurslid van een groene vereniging, maar gelukkig kreeg ik na 18 juni hulp van Lisa, Peter en André.

Het jaar daarop werd ik gekozen als voorzitter en kwam er na de 'brandbrief' een nieuw bestuur. Met 5 personen zijn we voorzichtig aan deze nieuwe klus begonnen. In het begin was het aftasten en elkaar beter leren kennen en de taken, die een bestuur met zich meebrengt, eigen proberen te maken. Dat is best goed gelukt.

In 2017 kwam ik als voorzitter in mijn 'eigen termijn' te zitten en daarvan ga ik nu voortijdig afscheid van u nemen, op de ALV op 20 maart a.s.

Dit besluit is genomen vanwege privéomstandigheden en soms ben je dan ergens anders harder nodig en komt er een moment om te vertrekken.

Ik heb veel geleerd van onze IVN afdeling in het mooie Woerden en daarom neem ik met spijt in mijn hart afscheid.

Met hartelijke groet,

Heleen Parre.

RDK Boomverzorging en Tuinonderhoud

- Boomverzorging
- Boom veiligheids inspecties en advies
- Vel rooi en bos werkzaamheden
- Tuin aanleg en onderhoud

Robert de Koning- waarder

www.rdkboomverzorging.nl

 Rdkboomverzorging

06-24920317

Agenda tot en met augustus

Zaterdag 3 februari:

Buitenbanjers gaan wilgen knotten

Woensdag 7 februari:

Lezing 'Magisch Tuinieren' door Wim Paul van der Ploeg

Vrijdag en Zaterdag 9 en 10 maart:

NL doet

Onderhoud bij de Oeverwaluwand en vogelkijkwand Natuurplas Waterrijk om 10.00 uur

Dinsdag 13 maart:

Workshop diervriendelijk tuinieren.

Gidsen: Arwin den Boer, Jan IJben en Hette de Vink

Zaterdag 17 maart:

vervolg Workshop diervriendelijk tuinieren

1 of 2 (afhankelijk van de groepsgrootte).

Excursie bijvoorbeeld bij één van de deelnemers in de tuin

Dinsdag 20 maart:

Algemene Ledenvergadering in het Baken om 20.00u

Zondag 15 april:

Vaartocht Nieuwkoopse plassen.

Gidsen: Jan IJben en Klaas Kornwinder in samenwerking met Natuurmonumenten Kars Wilms (kapitein)

Dinsdag 15 mei:

Bomen excursie in park Bredius

Gidsen: Theo van Bellegem en Joke Vesseur

Zondag 10 juni:

Lange natuurwandeling, rondje Kievit, Oude Rijn

Gids Hette de Vink

Zaterdag 16 juni en zondag 17 juni

Slottjesexcursie Beekhoeve Kamerik

Gids Otto van der Laan:

Vrijdag 24 augustus:

Vleermuizen in het centrum van Woerden

Gidsen: Peter Mouthaan, Arwin den Boer

IVN Jeugdnatuurgroep 'de Buitenbanjers' gaat wilgen en elzen zagen in Landgoed Bredius.

De IVN Jeugdnatuurgroep de Buitenbanjers Woerden organiseert voor haar eigen jeugdleden in de leeftijd van 7 t/m 12 jaar maandelijks een natuuractiviteit.

Ook niet jeugdleden kunnen zaterdag 3 februari kennis komen maken met deze Jeugdnatuurgroep. Lekker buiten aan het werk en tijdens het werk de natuur ontdekken.

Om 10.00 uur wordt gestart vanaf het NME Centrum InBredius (Kievitstraat 42, klein stukje park inlopen). Deze ochtend gaan we aan de slag om jonge wilgen en elzen te zagen in het park.

Van de takken worden takkenrillen gemaakt in de beplanting voor de vogels. In deze takkenrillen kunnen de vogels in de winter schuilen en in het voorjaar broeden.

Tijdens het werk in de natuur kom je allerlei bijzonderheden tegen, zoals een ijsvogel die langs vliegt of een veldmuisje tussen de begroeiing.

Je moet zelf werkhandschoenen meenemen. Ongeveer 12.00 uur eindigt deze activiteit en zijn we weer terug bij het NME Centrum. Graag aanmelden voor vrijdag 2 februari

Voor informatie kunt u telefonisch contact opnemen met Trees Verhoef telefoon 0348-418749 na 19.00 uur of per mail met André van Kleinwee. andrevankleinwee@ziggo.nl

Andere activiteiten van IVN Woerden ziet u op www.ivn.nl/woerden
Kijk op de website of op facebookpagina van IVN-Woerden

Lezing over de 'magie van tuinieren'

Hoe kan jouw tuin je gelukkiger maken? In *De magie van tuinieren* geeft hovenier en tuincoach Wim Paul van der Ploeg vanavond antwoord op deze vraag. Hij neemt je mee op een inspirerende reis door je tuin en je innerlijke belevingswereld. Stap voor stap toont hij hoe je zowel je tuin als jezelf tot bloei laat komen.

De magie van tuinieren verandert je kijk op tuinieren en op jezelf. Het is geen praktische handleiding, maar gaat wel over met plezier werken in je tuin. Anekdoten worden afgewisseld met tips.

Wim Paul startte in 2007 Hoveniersbedrijf Van der Ploeg en is gespecialiseerd in energetisch tuinieren. Hij brengt het *doen* – het wroeten in de aarde – in verbinding met het *zijn* – de ziel van de tuin en van jezelf. Hij nodigt uit om je tuin door een andere bril te bekijken en je droomtuin te visualiseren. Zo weet je naar welke doelen je kunt toewerken en kun je een plan opstellen. Dan is het tijd om te beginnen met tuinieren, waarbij je allerlei obstakels zal tegenkomen die je zal leren overwinnen of accepteren. Daarmee is de deur opengezet naar groei, richting een diepe zielsverbinding en een hoger doel: de magie van tuinieren.

Woensdag 7 februari, aanvang 20.00 uur tot ca. 22.00 uur. Entree gratis
Adres: Het Baken, Beneluxlaan 3, Woerden

Pier van IJmuiden

Ledenexcursie 22 oktober 2017

Grote Mantelmeeuw - *Larus marinus*

Soortgroep: Vogels Familie: [Meeuwen, Sterns en Schaarbekken \(Laridae\)](#) Status: inhe

Datum	2017-10-22 10:57
Protocol	losse waarneming
telmethode	onbekend
Aantal	1 (kleur)ringdragend
escape	Nee
Determinatie	zeker
Gebied	Nationaal Park Zuid-Kennemerland - Kennemerstrand [NH] Velsen (gemeente) IJmuiden - Noordzee

Waarnemer	Johan Tuls
Methode	onbekend
Status	Goedgekeurd o.b.v. bewijsmateriaal
soort waarneming	ObsMapp
precisie	25 m

Details

JA326 Geringd op 04-07-2008 als pul te Vest-Agder te Noorwegen

Foto's

mantelmeeuwen en *silvermeeuwen*. Johan ontdekte dat een *grote zilvermeeuw* was geringd. Het lukte Johan om deze vogel op de foto te krijgen en het ringnummer af te lezen.

Als je dan de waarneming invoert op www.waarneming.nl met het ringnummer JA326 dan kun je zien waar deze vogel is geringd.

De weersvoorspellingen (regen en windkracht 5/6 aan de kust) waren niet al te best voor deze excursie naar de Pier van IJmuiden. Dit resulteerde in een aantal afzeggingen. Tot zaterdagavond laat hebben we nog overlegd wat te doen. We besloten om gewoon te verzamelen en ter plekke te beslissen om wel of niet te gaan. Met Johan al vooruit konden Hette, Piet, Sjoerd en ik niet achterblijven en we vertrokken om 09.05 u. vanaf Bredius naar IJmuiden. Onderweg ontvingen we nog een afmelding van onze IVN- collega's van de Afdeling Vecht en Plassen.

Johan was als eerste ter plaatse en berichtte ons dat het droog was en het met de wind wel meeviel.

Op de parkeerplaats aangekomen, bleek dat wel te kloppen maar eenmaal op het strand stonden al gauw de tranen in onze ogen van de toch best wel harde wind van zee. De regen viel gelukkig mee en we zagen toch tientallen *drie-teenstrandlopers* druk in de weer langs de vloedlijn. Prachtig om te zien hoe ze met hun kleine pootjes heen en weer rennen op zoek naar voedsel (typisch gedrag voor deze soort). Verderop aan het strand zaten groepjes *grote*

Oeverpieper

Ook zagen we later een *scholekster* die geringd bleek en dankzij de mobiele technieken van tegenwoordig wisten we al gauw dat dat vorig jaar was gedaan in Haarlem.

Op naar de Pier, maar die was helaas gesloten. Bij windkracht 5 en hoger gaat het hek op slot. Begrijpelijk, want de golven slaan bij die wind al over de pier. Toch voor het hek leuke waarnemingen gedaan als *oeverpieper*, *steenloper*, *aalscholver* en *roodkeelduiker*.

Na een tijdje turen over de zee besloten we naar een strandtent te gaan voor een kop koffie met wat lekkers erbij. Konden we ook even het zout van de verrekijkers en telescoop afhalen.

Na dit fijne intermezzo een wandeling door de naast de parkeerplaats gelegen Kennemerduinen. Hier hadden we zeker minder last van de wind, maar toch zagen we niet al te veel vogels. We moesten het doen met: *bokje, vink, spreeuw, koolmees, roodborst, kuif- en tafeleend, dodaars, eksters, kauwen* en een jagende *sperwer*. Zo rond half drie besloten we naar huis te gaan en waren we achteraf blij dat we toch waren gegaan.

Foto's en tekst van Arwin den Boer

Uitgelicht:

De steenloper

De steenloper komt voor in het noorden van het hele Noordelijk halfrond, dus ook in Noord-Amerika. Nederland wordt zelfs bezocht door Noord-Canadese broedvogels. Hij foerageert op kenmerkende wijze, waarbij hij met zijn snavel allerlei materialen (schelpen, steentjes en zeewier) omkiept om te kijken of er iets onder zit. Zijn Engelse naam is dan ook Ruddy Turnstone.

Herkenning:

Onmiskenbaar met kenmerkende tekening op kop en borst, oranjebruine met zwarte bovendelen, korte oranje poten en korte snavel. Jonge vogels en vogels in winterkleed grijs, zwart, wit, maar nog steeds makkelijk herkenbaar. Heeft in vlucht opvallende witte stuit en rug, zwart-witte staart en witte vleugelstrepen en schoudervlekken.

Broeden:

Territoriaal in de broedtijd en kunnen in optimaal leefgebied dicht bij elkaar broeden. Bouwt een nest in een ondiep kuiltje, spaarzaam bekleed met plantenmateriaal, op open plekken of verborgen in de vegetatie. Legtijd midden mei tot begin juli. Eén broedsel met meestal vier eieren. Broedduur 22-24 dagen en beide geslachten broeden. Jongen zijn nestvlinders, vliegvlug na 19-21 dagen. Jongen worden door beide ouders verzorgd, maar vrouwtje verlaat al voor het uitvliegen de jongen.

Leefgebied:

Buiten de broedtijd aan de kust, vooral op harde, stenige ondergrond (dijken, strekdammen). Ook op het wad, op zandplaten en schelpdierbanken, op kwelders, op het strand en in kort grasland vlakbij de kust. Op doortrek in het binnenland soms aan zoetwaterplasjes en op slik. Broedt op stenige vlaktes aan de kust, moerasachtige hellingen en op toendra. Altijd in de buurt van natte plekken.

Voedsel:

Buiten de broedtijd gevarieerd: insecten, kreeftachtigen, mollusken (vooral mossels en kokkels), wormen, stekelhuidigen (zeesterren, zee-egels), visjes, aas (vis, vogels, zoogdieren), soms vogeleyen. Eet zelfs afval, zoals brood en patat! In de broedtijd vooral tweevleugeligen (m.n. muggen en muggenlarven), maar ook rupsen, kevers, vliesvleugeligen en spinnen. Oogjager; kiept vaak materiaal om met de snavel en pikt dan naar dierlijk voedsel.

Trek:

De steenloper verlaat het broedgebied in zijn geheel. Scandinavische populaties zijn lange afstandstrekkeners en trekken zuidelijk, zelfs tot Zuid-Afrika. Canadese en Groenlandse vogels vooral naar Europa. Trekt in een ruk over de Atlantische Oceaan, maar ook langs de kust via belangrijke pleisterplaatsen. In Nederland het hele jaar door met pieken in de trektijd (mei en augustus-september).

Bron: www.vogelbescherming.nl

Steenloper

Eem mooi rijtje rustende drieteenstrandlopers (foto Johan Tuls)

E-BIKE TESTDAGEN!

30 & 31 MAART

**MEER DAN 20
ELEKTRISCHE TESTFIETSEN
VAN 7 MERKEN**

**PROFITEER VAN
SCHERPE AANBIEDINGEN**

**INTRODUCTIE VAN DE
RIJ X-OMEGA
(MET MIDDENMOTOR)**

**LOCATIE: TUINCENTRUM DE BOSRAND WOERDEN
RIETVELD 36A, 3443 XC WOERDEN**

VOOR MEER INFORMATIE: WWW.FIETSVANSTOOF.NL

Buitenbanjers september

We hebben in het stille gebied van het landgoed Bredius gekeken naar verschillende zaden en hoe gaan deze op reis. We kennen allemaal de paardenbloem met zijn prachtige pluiscollen. Een ieder heeft de pluizen wel eens de lucht in geblazen. Zo zijn er verschillende vormen van het verspreiden van zaden. Uiteraard hebben we ook ons Buitenbanjersgebied bezocht waar veel te ontdekken valt.

Herfstvruchten

Het zoeken naar beukenootjes

Buitenbanjers Plus september.

Met prachtig nazomer weer hebben we onderhoud verricht in het Buitenbanjer gebied. De vogelkastje die in het voorjaar gemaakt en opgehangen zijn. Hebben we gecontroleerd en schoongemaakt. Van de 4 kastjes waren er twee bezet geweest door pimpelmezen. 1 kastje is uit de boom gewaaid en in de 4de zat een begin van een nestje. Na deze controle is er bij de bruggen het overhangende riet geknipt en zijn de graspaden met de maaimachine gemaaid.

Ruben bevestigt het vogelkastje met een extra spijker.

Marijn bewonderd het nestje van een pimpelmees

Buitenbanjers oktober

De herfst is spinnentijd. We kennen het allemaal wel. Ga je s'morgens vroeg de deur uit, dan loop je soms met je gezicht in een onzichtbaar spinnenweb. Met de groep hebben we het in oktober over spinnen gehad. Met speelse opdrachten eerst in het veld gekeken naar verschillende spinnen en kenmerken. Later in de ochtend hebben de Buitenbanjers hun eigen spin mogen maken. Dat werden kleurrijke exemplaren.

Opzoek naar spinnen

Kleurrijke spinnen

Buitenbanjers Plus oktober

De aannemer had begin oktober het gras gemaaid en opgeruimd in het Buitenbanjerterrein. De Plus groep heeft de laatste puntjes op de **I** gezet. De graspaden werden voor de laatste keer gemaaid en ook de wilgenvakken zijn met de bosmaaier gedaan. Tijdens het maaien kwam Jelle tussen de brandnetels onverwacht een wespennest tegen. Ondanks dat wespen in het najaar trager en minder actief zijn werd hij wel gestoken in zijn hand. Het beste medicijn is dan om op de steekplek natte suiker te doen. Na de suikerbehandeling kon Jelle weer verder met zijn werkzaamheden.

Gereedschap opgehaald bij de moes-en pluktuin

Femke achter de grasmaaier en staat haar mannetje.

Buitenbanjers november

Eerst werd het stille gebied in Bredius bezocht en hier werden herfstmaterialen verzameld voor de activiteit binnen. We hebben herfstschilderijtjes gemaakt van de verzamelde materialen. Er werd enthousiast geplakt, geknipt en geniet. De resultaten mogen er zijn en een ieder naar eigen inzicht heeft van natuurlijke materialen iets leuks gemaakt om op te hangen.

We hebben een nieuwe Buitenbanjer namelijk Thijs de Langen. Thijs wil graag boswachter worden. Wij, als leiding, hopen dat Thijs bij de Buitenbanjers veel opsteekt over de natuur. De eerste stappen in de natuur naar zijn droombaan van boswachter zijn door Thijs gezet.

Buitenbanjers Plus november

We hebben deze maand aan de hand van het beheerplan Landgoed Bredius werk verricht in het stiltegebied. Langs de oeverranden hebben we houtachtige van els, iep, wilg en es verwijderd om weer zicht te krijgen op de centrale binnenvijver en de Eikenlaan van het stiltegebied.

Zicht op de centrale vijver stiltegebied.

Het snoeien van wilgen bij de kantelplank

Buitenbanjers december

In de maand december hebben we standaard het zagen van wilgen en elzen op het programma staan. Deze werkzaamheden verrichten we in ons eigen Buitenbanjeterrein aan de hand van het beheerplan 'Bredius'. Heerlijk buiten aan het werk zagen en slepen met takken. De takken gaan op de vogelril. Deze vogelril geeft bescherming voor vogels en zoogdieren in de winterperiode en in het voorjaar een broedplek. Sinds kort zijn de activiteiten van de Buitenbanjers ook te volgen op Facebook '[TVN woerden Buitenbanjers](#)'

Buitenbanjers Plus december 2017

We hebben deze maand verschillende klusjes verricht in het Buitenbanjeterrein. Enkele vogelkastjes in de bomen recht gehangen en waar nodig verstevigd. In het wilgenvak hebben we de kale plekken met wilgenstekken opgevuld. De scheef staande torenvalkenpaal met kast uitgegraven en weer rechtgezet en geschoord met palen tegen het scheef waaien. Een nieuwe uitdaging voor het komende jaar is een vogelscherm maken aan de buitenzijde van Buitenbanjeterrein. Tekst en foto's André van Kleinwee

Landgoed Bredius zoekt coördinator voor de historische moestuin

Naast het Rijnoordpad ligt op het landgoed Bredius de historische moes- en pluktuin. In drie jaar tijd maakten de vrijwilligers en de medewerkers van NuDoen! Groen dit tot één van de mooiste en meest gewaardeerde plekken op het landgoed. Nu de algemeen coördinator van de tuin ermee ophoudt, zoekt het landgoed een opvolger: iemand die samen met de coördinatoren op de dagen dat de tuin open is, de werkzaamheden organiseert en ervoor zorgt dat de medewerkers van de tuin zich welkom voelen.

Groene vingers zijn geen vereiste, wel affiniteit met het landgoed, een moestuin, plezier en vaardigheid in het samenwerken met verschillende soorten mensen en overzicht.

De werkzaamheden zijn vooral van april tot half oktober, als de tuin vier ochtenden per week voor het publiek geopend is. Meer informatie is te vinden op <https://landgoedbredius.nl/vacatures/>. Een e mailtje naar info@landgoedbredius.nl, of een telefoontje naar Rinie Blauw (0348) 418 294 kan ook.

Tentoonstelling 'Een duurzame tuin, heel natuurlijk'

Introductie

Tegel eruit, groen erin! Het is een uitspraak die in steeds meer gemeenten ook daadwerkelijk uitgevoerd wordt. In Woerden informeert de IVN afdeling de bewoners over deze en nog veel meer maatregelen die ze kunnen nemen in de tuin.

Achtergrond

Midden in het Brediuspark in Woerden, tussen de hoogstamfruitbomen, ligt NME centrum InBredius. In deze oude boerderij is afwisselend elk kwartaal een andere tentoonstelling te bekijken. Deze tentoonstellingen worden gemaakt door de organisaties en verenigingen die gratis gebruik maken van deze locatie. Voor het laatste kwartaal van 2017 was IVN Woerden aan de beurt en dit keer stond duurzaam tuinieren centraal. Wout Nagel (bestuurslid) volgde eerder de tuinreservatencursus. Hij had dus al aardig wat informatie zelf in huis en heeft deze tentoonstelling gecoördineerd. Aanvullend heeft hij voor de verschillende tentoonstellingspanelen meerdere bedrijven, instanties en organisaties benaderd voor meer informatie over duurzaam tuinieren.

De activiteit

Zo heeft hij ECOstyle gevraagd om informatie over milieuvriendelijke bestrijdingsmiddelen en heeft de Woerdense tuinarchitect Geral Overbeek geholpen met het onderdeel over waterbeheersing. Ook was er in de tentoonstelling aandacht voor dieren in de tuin, waaronder bijen. Lokale imker Chris van Iersel heeft zijn kennis gedeeld over het belang van bijen en hoe je bijen een plek kunt geven in je tuin. Dankzij informatie van al deze organisaties kon Wout een zeer diverse en informatieve tentoonstelling maken

Wat heeft het opgeleverd?

Informatie over duurzaam tuinieren over meerdere vlakken: bestrijdingsmiddelen, waterbeheersing, dieren, moes tuinieren, etc. voor bezoekers van het NME centrum

Positieve reacties van IVN leden over de tentoonstelling.

Meer bekendheid over IVN Woerden bij bezoekers van de tentoonstelling

Ervaringen

Wout vond het leuk om de tentoonstelling te maken, hoewel het wel veel werk was. Er was gelukkig wel hulp van een paar leden met het benaderen van organisaties. Terugkijkend op het proces van samenstellen van de tentoonstelling, komt Wout tot de conclusie dat hij eigenlijk eerder had moeten beginnen met het formeren van een team en het maken van de tentoonstelling, want dan hadden de taken beter verdeeld kunnen worden.

Tips voor andere afdelingen

Begin op tijd met het samenstellen van een team om de tentoonstelling te maken. Denk aan drie maanden van tevoren. Er moet een thema of onderwerp gekozen worden en vervolgens allerlei informatie verzameld worden.

Om een team samen te stellen, moet je de leden wel actief benaderen. Ze komen niet vanzelf naar je toe om mee te helpen.

Houd er rekening mee dat niet alle organisaties en personen willen meehelpen, benader er dus voldoende. EcoStyle daarentegen stuurde zelfs een heel pakket met gratis producten op, verrassende meevallers zijn er natuurlijk ook. Green Sand heeft ook belangeloos een flink pakket met demonstratiemateriaal gestuurd.

Tekst Vivian Boers

Hongersnood

Er bloeiden vroeger veel bloemen in ons mooie Groene Hart.

Dat was in de goeie oude tijd.

Insecten zoemden, veel weidevogels broedden in de weilanden en koeien graasden daar.

In de kaas proefde je de smaak van de kruiden uit de wei.

Maar de tijd is veranderd, weidevogels zijn er bijna niet meer en het aantal insecten is de laatste twintig jaar met 75 procent afgenomen.

Ons mooie Groene Hart is voor insecten een Groene Woestijn geworden, door al het gras heerst er nu hongersnood.

Daar heb ik best grote zorgen over, wat kunnen we daaraan doen?

Want ja, insecten zijn van levensbelang voor onze voedselvoorziening, zoals Einstein het al zei: "Zonder de bij sterven wij!"

Belangrijk dus, niet alleen voor ons mensen, maar zeker ook voor de biodiversiteit, zonder bestuiving geen bessen en noten, waar vogels van leven.

Insecten kunnen nog een beetje leven in de stad, maar ook daar wordt aan hun voortbestaan geknaagd, in een paar jaar tijd zijn in Woerden meer dan duizend bomen omgezaagd en is struikbeplanting weggehaald.

Dus ook in de stad veel minder bloemen voor insecten.

Het lijkt een droevig en verdrietig verhaal, dat is het ook, maar er is hoop!

Ik timmer aan de weg met de boodschap dat er in de stad bloeiende bomen moeten terugkomen, de bermen vol komen te staan met bloemen in plaats van gras en dat de graslanden weer weilanden worden vol met bloeiende kruiden.

De Groene Woestijn zal weer gaan bloeien, is het credo.

Als u het ook belangrijk vindt, dan rekenen wij op u!

Chris van Iersel
Stadsimker

Van leden en donateurs

Nacht van de Nacht zaterdag 28 oktober 2018

Sterren kijken en beleef de duisternis in het Landgoed Bredius.

Helaas weer geen helder weer (midzomeravond ook niet) en nu ook veel wind.

Door het slechte weer hadden 4 mensen zich ook weer afgemeld.

We begonnen om 19.30 uur met 10 volwassenen en 3 kinderen.

Martijn Heijink gaf ons een presentatie over het sterrenstelsel en zijn/haar planeten.

Er waren veel vragen van de kinderen, waar Martijn verhelderend op reageerde en waar wij als volwassenen ook nog wat van konden leren.

Ook werd duidelijk welke apps je kunt downloaden voor het sterren kijken en dat je ook s' nachts met een verrekijker sterren kan kijken.

Om 21 uur zijn we naar het stille gebied gegaan daar hebben we de duisternis gezien, gehoord en geroken en stil gestaan bij de functie van de duisternis.

Foto Peter Mouthaan

Ondanks het bewolkte weer hebben wij en onze gasten een leuke avond gehad.

Peter, Otto, Martijn en Hette

Het Gagelbos.

Op een zondagmorgen in september, het weer zag er redelijk tot goed uit en we hadden er zin in om een stuk te gaan wandelen. Er was een kleine kans op een enkel buitje dus de paraplu mee en op naar het Gagelbos ten noorden van Utrecht. We zijn daar al een paar keer eerder geweest en hebben daar steeds interessante dingen gezien. Wat we deze dag zouden gaan zien, wisten we niet.

De lucht is wisselend bewolkt, de temperatuur is aangenaam maar vooral voor de insecten zou het wat warmer mogen zijn. Het is ook al half september geweest en veel insecten zijn al op hun retour of zelfs al geheel verdwenen.

Het begon al goed op de parkeerplaats. Daar waren direct al enkele *steenrode heidelibellen* te zien. De zon kwam achter de wolken vandaan en de temperatuur steeg snel.

We liepen langs een paar plassen het gebied in en zagen dat het water behoorlijk hoger was dan tijdens eerdere bezoeken. De vele regen van de afgelopen tijd is daar vast debet aan geweest. Op meerdere plaatsen bloeide nog Koninginnekruid. Ook het *harig wilgenroosje* stond hier en daar nog in bloei naast de reeds verdorde en zaad dragende planten. Het *klein streepzaad* bloeit ook nog.

Door de oplopende temperatuur kwamen ook de waterjuffers weer tevoorschijn. Het zijn eigenlijk allemaal *lantaarntjes* en *hout pantserjuffers*. De andere juffers zijn langzamerhand verdwenen.

Er kwamen ook weer vlinders tevoorschijn, een *klein koolwitje*, een *kleine vuurvlinder* en een *bont zandoogje* vlogen rond op zoek naar nectar. Veel is er niet meer te vinden, maar de *akkerdistel* bloeit nog behoorlijk veel en daar is wel voedsel te vinden.

Bij een wat groter water aangekomen zagen, we enkele grotere libellen vliegen. In eerste instantie allemaal *paardenbijters*, maar later hebben we ook enkele *bruine glazenmakers* gezien. Natuurlijk vlogen er ook de nodige heidelibellen rond. De meeste zijn steenrode heidelibellen en ook enkele *bruinrode heidelibellen*.

We zagen ook een vrij hoge plant staan die, als je er zo vluchtig naar kijkt, wel iets weg heeft van de brandnetel. Boven in de steel zitten kleine bloempjes, groen/geel van kleur, maar verder weinig indrukwekkend. Van dichtbij zie je dat er meer kleur in zit en dat het net een soort open bolletjes zijn. Tot nu toe heb ik nog niet kunnen achterhalen welke plant dit is.

De lucht betrok vrij snel en het begon te regenen. Dat was zo'n enkel buitje! De paraplu was wel even nodig en na een minuut of tien was het weer droog. Daarna heeft het niet meer geregend.

Door de regen was alles wel goed nat geworden. Een *zoetwaterkreeft* durfde het aan om het water uit te komen en op zoek te gaan naar een ander water. Vlak voor ons kroop een vrij grote *rode Amerikaanse zoetwaterkreeft* door het hoge gras. Dat was een mooie gelegenheid om foto's te maken. De kreeft voelde zich (natuurlijk?) bedreigd en nam een verdedigende houding aan. Het zachte achterlijf onder zich gevouwen en zijn scharen dreigend omhoog.

Na een heleboel foto's zijn we weer verder gegaan met een beetje dubbel gevoel. Dat dier 'hoort hier niet' want het richt op diverse plaatsen veel schade aan, omdat het vrijwel alles opeet. Vele hebben een virus bij zich waar de kreeftjes die hier wel thuis horen niet tegen kunnen. Echter die kreeft daar ter plekke dood trappen of meenemen voor de pan thuis konden we toch niet. We hebben hem maar laten lopen, misschien pakt een reiger hem wel.

De zon ging weer schijnen en de temperatuur liep heel snel op. We liepen op een (onverhard) pad tussen de bomen waar geen wind was en de zon pal in schein. Overal vlogen de heidelibellen van het pad voor ons op.

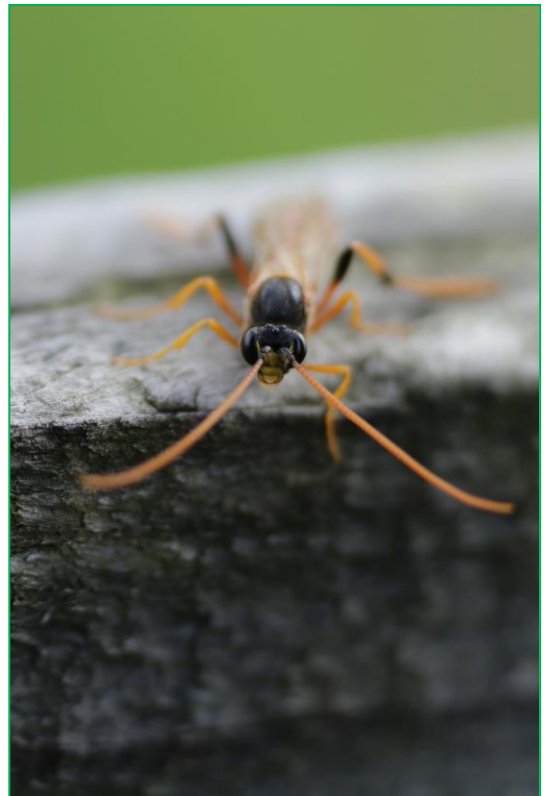
Wat hoger in de lucht vlogen vele paardenbijters

op zoek naar voedsel.

Kleine koolwitjes vlogen volop rond en ook enkele bonte zandoogjes lieten zich zien. Aan beide zijden van het pad was een stuk gemaaid. We hadden eigenlijk een paar weken eerder daar moeten lopen, want toen zou het een gele zee van bloemen zijn geweest. Het staat er vol met de *Canadese guldenroede*.

Die hoort hier eigenlijk ook niet thuis, maar hij levert, voor zover ik weet, geen problemen in de 'vrije natuur'. Een eind verderop was een stukje van een oude sloot waar behoorlijk veel *krabbenscheer* groeit. Diverse planten zijn al gaan zinken, maar er zijn er nog genoeg aan de oppervlak te zien. In dat water groeit ook heel veel *blaasjeskruid*. Volgens een collega wandelaar was er in het voorjaar een gele gloed over het water te zien van de vele bloemen. Hij vertelde ook dat hij net een klein stukje terug een zoetwaterkreeft in het gras had gezien. We zijn er even naar terug gelopen maar de zoetwaterkreeft was al weg. Deze man vertelde ons dat er daar ook vrij veel *geelgerande oeverspinnen* zitten. Wij hebben een poosje lopen kijken maar die spinnen lieten zich niet zien. Het is al vrij laat in het jaar voor die spinnen dus de kans dat we er één zouden vinden, was erg klein. Weer op weg naar de parkeerplaats zagen we nog veel meer Heidelibellen en Paardenbijters. Op een hek zat een vrij grote sluipwesp, een *rupsendoder*. Dat beest heeft een stel flinke kaken waarmee het rupsen groter dan zich zelf kan pakken en naar een nesthol slepen.

In de lucht vlogen weer een drietal Buizerds rond die voldoende thermiek vonden om vrij snel hoogte te

winnen. De Maarseveense plassen zijn vlakbij en flinke koppels ganzen vlogen regelmatig over op weg naar, of van, die plassen.

Na een fijne wandeling waren we terug op de parkeerplaats. We hebben meer gezien dan we verwacht hadden en we gaan zeker vaker naar dit mooie 'bos' om te wandelen. Er is veel te zien en te genieten.

Het parkeerterrein met de 'hoofdingang' van dit gebied vind je aan de Gageldijk 104, 3566 MH Utrecht. De coördinaten zijn 52°07'43.30" N, 5°06'16" O.

Foto's en Tekst Ernst Grundmann.

Natuurwondertjes

Sinds juni 2017 mag ik mijzelf natuurgids van het IVN noemen. En dat voelt goed! Het heeft echt even geduurd, sowieso 1,5 jaar, maar nog langer dankzij het wachten.

In 2013 ben ik in Woerden komen wonen. Ik wachtte toen al een jaar op nieuws van IVN of ik ergens de opleiding kon volgen. Maar helaas, één afdeling was al begonnen en één, die wegens te weinig animo niet doorging. Daar baalde ik echt van, want ik wilde het zo graag! Ik wilde graag meer van mijn woonomgeving leren, maar de belangrijkste reden was, dat ik meer ervaring wilde op doen als gids. Ik wilde dat ook graag als beroep gaan uitoefenen.

Mijn geduld werd beloond en 2 jaar later kreeg ik bericht, dat er een opleiding in Vecht en Plassen begon. Ik moest wel even schakelen, want dit was niet mijn regio, maar ik pakte die kans!

Kennismakingsweekend, diverse verschillende excursies, de persoonlijke interesses en kennis van de deelnemers, de lessen en zelfs een heerlijk vogelweekend op Texel. Het was een gezellige en leerzame tijd. Er zaten veel "oh ja" momentjes in tijdens de theorie avonden, veel van mijn Bos- en Natuurbeheer opleiding kwam weer boven drijven en dat was erg fijn.

Mijn stage en eindverslag deed ik bij het IVN- Woerden. Dat kon gelukkig! Ik heb een informatiebundel gemaakt van alle planten en werkzaamheden in en rond de Educatieve Tuin, waarbij Cock le Grand mij begeleidde. Het eindresultaat was meer dan nodig was voor de opleiding (15 pagina's was voldoende), maar ik vond het zo leuk om te doen, dat het een mooi naslagwerk is geworden. Bezoekers van InBredius kunnen de bundel doornemen en zo nodig mee nemen door de tuin als een soort route.

Daar mijn stage in Woerden was, kwam ik ook in aanraking met nieuwe mensen. Ik help nu mee in de natuurgidsen werkgroep en heb ik al 2 excursies/activiteiten mee kunnen helpen bedenken en uitvoeren.

Mijn ultieme doel van een baan in de Natuureducatie is nog niet volbracht, maar op deze manier ben ik er wel mee bezig. Ik blijf leren en aftasten, vooral het organiseren is nog een leerpunt, maar het gaat de goede kant op! Ik blijf verwonderen en verbazen.

Tijdens de opleiding raakte ik in verwachting en ben ik inmiddels een zeer trotse moeder geworden van een heerlijk meisje. Mijn persoonlijke student op wie ik lekker kan gaan oefenen, nu nog wachten tot ze het écht begrijpt en dan struinen we samen Woerden door op zoek naar planten, diertjes en natuurwondertjes.

Romy Langelaar

Natuurwinkel Woerden

**VOOR AL JE
BIOLOGISCHE
BOODSCHAPPEN!**

*een ruim assortiment
heerlijke kazen en
vers brood, dagelijks
verse groente en fruit*

WWW.NATUURWINKELWOERDEN.NL

NATUURWINKEL WOERDEN
Nieuwstraat 3-5
3441 EA Woerden
Tel. 0348 - 418 882

ma	gesloten
di t/m do	09.00-18.00 uur
vrj	08.30-20.00 uur
za	08.30- 17.00 uur

**NATUUR
WINKEL**

je bent wat je eet

Tijden veranderen

De oorspronkelijke vraag van de Redactie voor dit stukje was: "ik geef de pen door"
Echter, tijden veranderen en **ik daag u dus uit om te reageren op mijn stuk.**
Het mogen kleine opmerkingen zijn, maar ook meer uitgebreide stukken, kortom alles mag.

Tijden veranderen:

Het IVN Woerden is aan het veranderen en is niet meer zoals vroeger en dat kan ook niet meer. De samenleving verandert en heeft tot gevolg, dat verenigingen zoals de onze, mee moeten veranderen.

De komst van internet, de smartphone met makkelijke toegang tot de sociale media, de 24- uurs economie, etc. maakt dat dingen anders gaan dan vroeger. Informatie is van thuis uit overal te verkrijgen en maakt mogelijk, dat men bijvoorbeeld niet eens meer, mee op excursie hoeft te gaan met een IVN- gids om iets te weten te komen over natuur en milieu. Of dit een goede ontwikkeling is, ga ik niet over oordelen, maar toont wel aan, dat de tijden zijn veranderd en ook onze vereniging moet proberen hierop in te spelen.

Vrijwilligerswerk

Als actieve IVN'er ben ik vrijwilliger voor IVN Woerden. Ik werk mee in de Vogelkijkgroep en ben 'tijdelijk' coördinator van de Gidsenwerkgroep.

Natuurlijk ga ik een soort verplichting aan en natuurlijk wil ik er dan ook tijd in steken.

Het belangrijkste is wel dat het leuk moet zijn en blijven, want het is, naast mijn werk en ander vrijwilligerswerk, mijn kostbare vrije tijd.

Leuk is het als je er zelf achterstaat en je eigen ideeën mag gebruiken en ook kan bepalen hoeveel tijd je er in steekt.

Dat betekent dat bijvoorbeeld de Gidsenwerkgroep een andere (zeer plezierige) manier van werken heeft gekregen. We doen alleen nog de excursies die we zelf heel leuk vinden om te organiseren en waarvan wij denken dat anderen dat ook leuk vinden.

Niet leuk is het als ik aan de hand van regels, opgesteld in het verleden of omdat het altijd zo gegaan is, dingen moet doen waar ik niet achtersta.

Dus geen verplichte ledenexcursie meer, waarbij je mag hopen dat er 4 leden komen opdagen, geen verplichte gebieden meer waar we alle excursies moeten houden en geen verplichting meer maandelijks iets te moeten organiseren.

Zo zullen er meer werkgroepen van IVN-Woerden niet meer zo werken als vroeger en ons bestuur werkt ook niet meer zoals vroeger. Het is namelijk niet meer van deze tijd!!!

Waar zijn de vrijwilligers?

Ik hoor vaak van oud IVN- leden: "Ik heb het 35 jaar gedaan, nu moeten de jongeren het maar doen". Terecht, want na 35 jaar mag je echt wel een keer zeggen: "ik heb er geen zin meer in" dat is ook van deze tijd. Realiseert men zich dan wel dat anderen het over gaan nemen en de kans heel groot is dat het niet meer gaat zoals vroeger.

In een vereniging, die mee wil veranderen om haar voortbestaan te kunnen waarborgen, is dus geen plaats meer voor opmerkingen/standpunten als:

- Het moet wel allemaal zo gaan, zoals wij het altijd hebben gedaan
- Aan de zijlijn commentaar geven op alles
- Fouten van nieuwe vrijwilligers er even heel goed in wrijven

Het enige dat je hiermee bereikt, is een negatieve sfeer. Zo is niet hoe we met elkaar om willen gaan in een vereniging als IVN-Woerden toch?

We zijn allemaal mensen en doen ons best.

Laten we het leuk houden en onderstaande met elkaar afspreken.

1. Geef eens een compliment aan degene, die zijn best doet voor de vereniging
2. Wil je veranderingen binnen het IVN, probeer dan positief te denken en kijk wat je er zelf aan zou kunnen doen
3. Geef eens een complimentje
4. Wil je iets van de grond krijgen, schreeuw niet in het luchtledige dat er iets moet gebeuren, maar ga zelf actief naar mensen toe en vraag hen om mee te doen
5. Heb je een idee, maar er zijn geen vrijwilligers die het willen uitvoeren? Dan is het wellicht geen goed idee en kun je overwegen met een ander idee te komen.
6. Wil je zelf niet te veel actief (meer) zijn? Prima, maar accepteer dan wat er is en wat er dan gedaan wordt, ook als je het zelf al zolang hebt gedaan
7. Ben je echt niet tevreden, zeg dan je lidmaatschap op. Dan hoef je je niet meer te ergeren aan dingen, die niet meer of anders gedaan worden.

Ik ben bijna 10 jaar lid van het IVN, doe mijn ding met plezier en wil graag met andere IVN- leden plezier hebben. Dat is waar ik mijn energie in steek en waar ik energie van krijg.

Hette de Vink

PS: Bij deze wil ik Heleen, Wout, Ester, Astrid en Henk een compliment geven voor het actief zijn in het bestuur, maar ook alle andere actieve vrijwilligers complimenteren, die hun aandeel leveren zodat IVN- Woerden nog zijn bestaansrecht heeft.

Het jaar van

De groene glibberzwam

De Groene glibberzwam is uitgeroepen tot Paddenstoel van het jaar 2018. De groene glibberzwam wordt vaak gevonden op plaatsen waar andere zeldzame paddenstoelen voorkomen. Ze wordt daarom beschouwd als een zogenaamde indicatorsoort. Help mee deze bijzondere locaties in kaart te brengen. Let erop dat je er niet per ongeluk op stapt, want een snotterige glibberige massa is wat er van overblijft.

In de tweede helft van de vorige eeuw heeft de groene glibberzwam (*Leotia lubrica*) sterk te lijden gehad van verzuring en vermisting. In 1989 stond ze nog als 'Bedreigd' op de toenmalige Rode Lijst. De groene glibberzwam behoort tot de paddenstoelen die zich vanaf het eind van de jaren negentig goed hebben hersteld als gevolg van een verminderde milieubelasting. Hierdoor kon de groene glibberzwam weer van de Rode Lijst (2008) worden afgevoerd. Landelijk gezien is de groene glibberzwam tegenwoordig sterk toegenomen en zelfs bekend van oude lanen in stedelijk gebied. Of de groene glibberzwam in symbiose leeft met bomen of iets heeft met de mossen die vrijwel altijd in zijn omgeving te vinden zijn, is nog niet helemaal duidelijk.

Het afgelopen jaar lijkt een succesvol jaar geweest te zijn voor de groene glibberzwam. Met name in het westen van het land werden ze op nieuwe groeiplaatsen gevonden.

Uit Nature Today 8 januari 2018.

Jaar van de Huiszwaluw

Vogelbescherming en Sovon kiezen ieder jaar voor een vogelsoort om meer aandacht te geven. 2018 is uitgeroepen tot het Jaar van de Huiszwaluw. Achteruitgang en gedeeltelijk herstel zijn nog met de nodige raadsels omgeven.

De oorzaken voor de achteruitgang op de lange termijn zijn niet geheel duidelijk, maar hangen waarschijnlijk samen met de afname van vliegende insecten en (plaatselijk) met een gebrek aan geschikte nestlokaties. Ook is onduidelijk waardoor het recente herstel wordt veroorzaakt, en hoe dat verder is te stimuleren. Dat gaat Vogelbescherming in het Jaar van de Huiszwaluw daarom samen met Sovon - en met u! - onderzoeken.

Wat gaan we doen?

De landelijke aantallen broedparen van de [huiszwaluw](#) zijn de afgelopen 50 jaar sterk afgenomen. Vooral in sommige steden is de huiszwaluw nagenoeg verdwenen. Sinds de eeuwwisseling vertonen de aantallen enig herstel en hier en daar lijkt de soort zelfs ook als stadsvogel terug te keren. Zo gaan we kijken welke omgevingsfactoren een rol spelen bij nieuwe kolonies en kolonies waar het goed gaat. Dit vergelijken we met kolonies die minder succes hebben.

Tel mee!

Nog niet in alle regio's worden voldoende kolonies van Huiszwaluwen geteld om de ontwikkeling van de aantallen goed te kunnen volgen. We streven ernaar om meer kolonies geteld te krijgen, zodat van alle regio's een betrouwbare trend kan worden bepaald.

Telt u mee? Bekijk welke kolonies er een teller kunnen gebruiken. Of meld een nog onbekende kolonie aan via www.sovon.nl/huiszwaluwkolonie

Onderzoek mee!

Over de timing en het succes van het broeden van Huiszwaluwen is maar weinig bekend. Ook weten we niet goed hoe de plek van de kolonie, het broedsucces en het aandeel tweede legsels van Huiszwaluwen samenhangt met de omgeving.

U kunt ons helpen door elke week een tijdje een paar nesten van een kolonie te observeren en een nestformulier bij te houden. Onderzoekt u mee via www.sovon.nl/huiszwaluwnestonderzoek?

Doel van dit alles is om te komen tot duidelijke aanknopingspunten voor een betere bescherming van deze prachtige zwaluwen. Ook willen we met een charmeoffensief beginnen hoe gezellig het is om een kolonie aan huis of schuur te hebben.

Gedurende het Jaar van de Huiszwaluw informeren we u via www.sovon.nl/nl/jaarvandehuiszwaluw over de voortgang van de onderzoeken en andere boeiende wetenswaardigheden.

Bron: Vogelbescherming Nederland (geplaatst op 13 december 2017).

Onbeperkt houdbaar 400 jaar kaas in de kunst 14 oktober 2017 t/m 11 maart 2018

Het Stedsmuseum brengt een ode aan de Woerdense kaascultuur met de oogstrelende expositie 'Onbeperkt houdbaar'

Deze unieke tentoonstelling etaleert kaas in 400 jaar beeldende kunst. Het zet pronkstukken van de zeventiende-eeuwse meesters naast prachtexemplaren van moderne en hedendaagse kunstenaars. Het resultaat is een zeer diverse verzameling waarin de werken één ding gemeen hebben: ons Hollandse goud staat centraal. Lees [hier](#) meer.

Adres: Stedsmuseum Woerden, Kerkplein 6, 3441 BG Woerden

Meer info: <http://www.stedsmuseumwoerden.nl>

Het is ook de moeite waard om naar de Emmakade te lopen om het kaaspakhuis/ kaasmuseum te bekijken, u kunt daar een rondleiding krijgen en een videopresentatie.

Bedreigingen voor boomsoorten

In België houden onderzoekers van het Proefcentrum voor Sierteelt een achttal schimmelziekten die schade kunnen aanrichten aan de populier, den, walnoot, plataan en tamme kastanje nauwlettend in de gaten. *Cryphonectria parasitica* (Kastanjekanker) is een Aziatische schimmel die in de Verenigde Staten gezorgd heeft voor enorme sterfte onder de Amerikaanse tamme kastanje. Ook de Europese tamme kastanje wordt bedreigd.

De symptomen zijn:

- overlangse scheuren van de schors;
- gezwollen aan de voet of stam;
- oranje "stipjes" op de schors;
- groeitekort (cambiumnecrose);
- uitdroging van de kruin van de boom;
- talrijke scheuten op de plaats van de aanval;
- verwelken van de bladeren.

De schimmel is ook in Limburg, Noord-Brabant en Gelderland waargenomen. Aangeaste bomen worden direct vernietigd.

Rivierhout in rivieren

Rijkswaterstaat heeft 74 bomen onder water verankerd in de rivieren IJssel, Nederrijn en Lek om het leefgebied van planten en dieren te verbeteren. Op 15 locaties is onderzocht of dit rivierhout een bijdrage levert aan de verbetering van de ecologische waterkwaliteit: een doel uit de Europese Kaderrichtlijn Water. Uit de evaluatie blijkt dat op het rivierhout vaak meer ongewervelde dieren zoals slakken en kreeftjes voorkomen, die voor de waterkwaliteit van belang zijn. Het rivierhout staat aan de basis van de voedselketen van het leven in de rivier. Op de boom hechten zich algen die het voedsel uit het water halen en zelf weer voedsel zijn voor andere soorten.

Om te onthouden

www.ivn.nl

www.ivn-woerden.nl

www.groen-natuurlijk.nl

www.slimwoner.nl

www.inbredius.nl

www.birdfocus.nl

www.hugokotestein.nl

www.sovon.nl

www.ravon.nl

www.eis-nederland.nl

www.nmu.nl

www.vogelbescherming.nl

www.dekievitharmelen.nl

www.mycologen.nl

www.odin.nl

www.vogeldagboek.nl

www.padden.nu

www.bewustbiologisch.nl

www.telmee.nl

www.veldwerkwinkel.nl

www.vogelgeluid.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.vlinderhof.com

www.zaadgoed.nl

www.landgoedbredius.nl

www.naturetoday.com

advertentie

EET BEWUST
EET SCHARRELVLEES

SCHARRELSLAGER
GERARD ZWETSLOOT

Mijzijde 70 Kamerik
Telefoon 0348 402353

De moeite waard om een straatje voor om te rijden

Tevens het adres voor uw gourmet, fondue en
steengrill
Koud en warm buffet, geheel verzorgd

advertentie

Tuinderij De Groenteboer biologische groenten vers van het land

Zelf uw groenten, zacht fruit en bloemen oogsten,
verser kan niet! Al het andere werk doen wij voor u.
Start nieuw seizoen in mei.

Info-avond: woensdag 7 maart 20.00 uur bij
De Boerinn, Mijzijde 6, Kamerik.

Welkom!

Elke zaterdag verkopen wij onze groenten ook op de
streekmarkt, 9 – 17 uur, Woerden.

www.tuinderijdegroenteboer.nl

Bestuur

Voorzitter	Heleen Parre G. van der Valkboumanstraat 25 3461 EK Linschoten	06-54346745	heleenparre@hotmail.com ivnsecretariaat.woerden@gmail.com
Secretariaat	Vacant		ivnsecretariaat.woerden@gmail.com
Penningmeester	Henk Veldhuyzen Beellanen 59 3445 TE Woerden	0348-420056	hr@veldhuyzen.net
Bestuurslid/ Vertrouwenspersoon	Astrid Zaal	06-21381977	
Bestuurslid	Ester Goddijn J. Offenbachplantsoen 42 3543 HK Utrecht	06-41918095	estergoddijn@gmail.com
Bestuurslid	Wout Nagel Vaartuigenlaan 64 3448 WP Woerden	06-22926472	w.nagel@gmail.com

Coördinatoren van de Werkgroepen:

Cursussen en lezingen	Vacant		
Educatieve Tuin/ stekjesmarkt	Cock le Grand	0348-402753	c.le.grand@hotmail.com
Excursies voor leden en donateurs	Vacant		
Gidsenwerkgroep	Vacant		
Jeugdnatuurgroep	André van Kleinwee	0348-422962	andrevankleinwee@ziggo.nl
Landschapsbeheer	Erwin Meijer	0348-432530	erwin.meijer@ziggo.nl
Natuurkoffer	Cock le Grand	0348-402753	c.le.grand@hotmail.com
NME Scholenwerkgroep	Joke Vesseur	0348-415853	joke.vesseur@planet.nl
Paddenstoelenwerkgroep	Anja Knijff- Janmaat	0348-401941	anjaknijff@hotmail.com
Plantenwerkgroep	Joke Vesseur	0348-415853	joke.vesseur@planet.nl
Publiciteit	Ben Vermeij	0348-415309	b.vermeij@ziggo.nl
Redactie	Joke van Aarst	0348-415788	javolkers66@gmail.com

Vlinder- en libellenwerkgroep	Vacant		
Vogelkijkgroep	Arwin den Boer	0348-445152	aa.den.boer@hetnet.nl
Websitebeheer	Ester Goddijn	06-41918095	estergoddijn@gmail.com
Zondag- en woensdag middagopenstellingen InBredius 13 uur tot 16 uur	Lisa van Hemert		lisavanhemert@hotmail.com

Leden / Donateurs:

Ledenadministratie	Ine Coumou Hoge Werf 20 3461 CM Linschoten	0348-409818	inecoumou@hetnet.nl
Contributie 2018 per kalenderjaar	als lid, €20,00 als donateur, €16,00 als jeugdlid, €12,50	Banknummer IVN Woerden: NL 87 TRIO 039.04.67.413	
Opzeggen	twee maanden voor het einde van het kalenderjaar, schriftelijk bij de ledenadministratie		

